

Korte reactie van de laatste reageerder

I. Voorwaarden voor een wetenschappelijk moedertaal didactiek

1. Doe empirisch onderzoek; ik zeg niets over het te kiezen 'paradigma'; maar in elk geval moet de werkelijkheid (van de leerling, van de leerkracht, van de school, van de situatie in klas en school) te lijf worden gegaan.
2. Laat theorie-ontwikkeling en empirisch onderzoek hand in hand gaan. Als er nog helemaal geen theorie is, beschrijf dan consciëntieus, en doe een poging tot theorievorming. Echter, laat je niet door het gemakkelijker berijdbare theoretische paard wegvoeren. Voor je het weet is er geen relatie met de vervelende werkelijkheid meer.
3. Doe ontwikkelingswerk. Dat is ook een deel van wat ik in zijn totaliteit onderzoek noem. Maak materiaal dat in de les gebruikt kan worden; maar beproef het (zie 1 en 2).
4. Doe het werk mono-, poly- of interdisciplinair. Het zal me een zorg zijn hoe je het noemt, als de problemen maar opgelost worden. Want dat is toch ook een kenmerk van 'mijn' wetenschappelijke moedertaal didactiek: die is gericht op het oplossen van praktische problemen. Als je daarvoor bepaalde disciplines nodig hebt, dan huur je die in. De moedertaal didactiek is misschien helemaal geen discipline, maar een conglomeraat van andere disciplines. Het is een toevallig onderwijs-'vak'-gebied, waarop problemen op te lossen zijn. Op de SCO werken ouderwetse Neerlandici, taalbeheersers, algemene taalwetenschappers, (-sociolinguïsten), onderwijspsychologen, onderwijskundigen, letterkundigen aan projecten op het gebied van het moedertaalonderwijs. Eén ding is zeker: de kennis van één studierichting is zelden voldoende uitrusting voor degene die onderzoek moet doen op dit gebied.
5. Doe het werk zoveel mogelijk in internationaal perspectief. Moedertaal didactiek is internationaal. Zelfs het toevallige 'object' waarop de onderzoeker zich richt (onderwijs in het Nederlands) is uitwisselbaar. Je hoeft niks van Nederlands te

weten om moedertaaldidacticus te zijn. Samen met wat ik onder 4 heb gezegd kan dit tot een identiteitscrisis leiden. Niet bij mij.

II Hoe kan naar het voldoen aan die voorwaarden worden toegewerkt?

1. Vorm een pressiegroep. Moedertaaldidactici, -ontwikkelaars/-onderzoekers zijn een klein groepje, versplinterd over werkgevers en geldstromen. Moedertaalonderwijs is een geweldige onderneming in Nederlands: grof geschat gaan er 10.000 manjaren in om. Gezien deze enorme 'omzet' dient het bedrijf (O&W) te beseffen dat er veel meer aandacht aan moet worden besteed.
2. Treed gezamenlijk op: kies een thema, maak geen ruzie. Kies een thema, bepaal waar de grootste problemen liggen en tackle die: voor mij zijn echte didactische problemen vragen als: hoe kun je vaardigheid X het best in omstandigheid Y bij leerling Z ontwikkelen? Maar ik kan me andere prioriteiten voorstellen. Steven ten Brinke doet voorstellen ter beperking van het aandachtsgebied. Accoord, maar ik wijs op de mogelijkheid om de mankracht uit te breiden en dus het aandachtsgebied te vergroten. Maak geen ruzie: niet over de vraag naar de disciplinariteit; niet over het te kiezen onderzoeksparadigma; niet over de te kiezen kwaliteitsopvatting. Nederland is een verdeeld land, en dat moet zo blijven.
3. Maak gebruik van oude en nieuwe kanalen. Er zijn enkele bestaande mogelijkheden om de belangen van het moedertaalonderwijs in de aandacht van O&W te brengen. Die worden waarschijnlijk niet voldoende gebruikt. Maar er moeten zeker nieuwe wegen gebaad worden: taalonderwijs is in Den Haag geen issue. Het belang van taalvaardigheid (met het oog op maatschappelijk functioneren en met het oog op de ontwikkeling in de school, het leren van andere vakken) is slechts weinigen duidelijk. Er moet dus ingebroken worden. Maak daarbij gebruik van de belangstelling die er is i.v.m. de discussie over de 'kwaliteit van het taalonderwijs'.
4. Zorg voor een goede organisatie van het ontwikkelings- en onderzoekswerk. Er wordt al veel gedaan, nu, maar: zeer versplinterd, betrekkelijk weinig gecoördineerd. SVO, CITO, SLO, LPC en nog enkele andere instanties lijken langs elkaar heen te werken, soms. Zorg er in elk geval voor dat veel meer dan vroeger wordt samengewerkt. Zorg voor mèèr interactie: de huidige moedertaaldidactiek (inclusief het onderzoek dat op diverse plaatsen aan universiteiten en hogescholen wordt gedaan en niet 'officieel' is ingedeeld in de door ons bedoelde categorie) vertoont die te weinig. Anderzijds: dirigeer ook weer niet te veel, anders dirigeer je de musici helemaal wèg. De eigen motivatie van didactici/ontwikkelaars/onderzoekers moet de motor blijven van

